

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ У КОРОЛІВСТВІ НІДЕРЛАНДИ: ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

(представлено к.е.н. доц. Мирною О.В.)

Державний службовець в кожній країні – важлива, відповідальна особа, яка діє у межах повноважень, наданих їй головним законом будь-якої держави. Слід особливо наголосити, що не будь-яка особа, що працює в державних органах чи організаціях, є державним службовцем, оскільки саме державний службовець покликаний здійснювати встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій державного органу.

Нідерланди – країна на заході Європи. Офіційно Королівство Нідерландів складається з західноєвропейської території та Карибських островів Бонайре, Саба та Сінт-Естатіус, разом з островами Аруба, Кюрасао та Сінт-Мартен (які мають особливий статус). Часто країну не офіційно називають Голландією за назвою однієї з семи провінцій, що спочатку входила в Республіку Сполучених провінцій Нідерландів у XVI столітті.

У Західній Європі територія омивається Північним Морем (довжина берегової лінії становить 451 км). Відносини між членами Королівства регулюються Хартією Королівства Нідерландів, яку було прийнято в 1954 р. [1].

Столицею держави, згідно з Конституцією, є Амстердам, де монарх складає присягу на вірність конституції, але парламент і уряд, а також більшість посольств іноземних держав, розташовані в Гаазі. Інші важливі міста: Роттердам (592 тис. осіб) – найбільший порт країни і один з найбільших портів світу; Утрехт (233 тис. осіб) – центр залізничної системи країни; Ейндховен (200 тис.) – центр електроніки та високих технологій та Тілбург (200 тис. осіб), Гаага, Амстердам. Чисельність населення Нідерландів на кінець 2017 року склало 17,1 млн осіб, що майже у 3 рази менше, ніж населення України. Так, за офіційними даними Державної служби статистики України чисельність населення України у 2017 році становила 44,0 млн осіб, 32-ге місце у світі [3].

У списку країн за кількістю жителів Нідерланди займають 60-те місце. Порівняно з іншими країнами Європи, кількість населення Нідерландів досить швидко зросла за останні півтора століття: 3 млн. жителів у 1850 році, 5 млн. осіб у 1900 році, і 16 млн. осіб у 2011 році.

При площі території 41,528 км², у 2010 році щільність населення становила 391 осіб/км². За розмірами території і за чисельністю населення королівство можна порівняти з Московською областю Російської Федерації. Багато в чому завдяки таким розмірам, Нідерланди є однією з європейських країн із найбільш розвинутою транспортною й інформаційною інфраструктурою. Інтернетом користуються 14,9 млн. осіб, 89,1 % населення країни – 27-й показник у світі [2].

Щодо мов, то держава має дві офіційні мови – нідерландську та фризську (фризька мова править за одну з двох офіційних мов тільки в провінції Фрісландія).

Таблиця 1

Етнічно-вікова структура населення Нідерландів у 2017 році

Національне представництво	Структура, %	Віковий склад	Структура, %
Нідерландці	77,4	0-14 років	16,41
Населення країни ЄС	6,2	15-24 роки	12,07
Турки	2,3	25-54 років	39,52
Марокканці	2,3	55-64 років	13,28
Індонезійці	2,1	65 років і старше	18,72
Інші	9,7		
Разом	100,0	Разом	100,00

Виходячи зі змісту таблиці 1, можна зробити висновки, що титульною нацією в країні є нідерландці, а переважає працездатне населення віком від 25 до 54 років, частка якого у віковій структурі склала майже 40,0 %.

Нідерланди – високорозвинена індустріальна країна з інтенсивним високопродуктивним сільським господарством. Основні галузі економіки: агроіндустрія, машино- і суднобудівна, авто- та літакобудування, електротехнічна та радіоелектронна, нафтова та нафтохімічна, чорна та кольорова металургія, легка промисловість, алмазобробна промисловість. Транспорт представлений такими видами: залізничний, автомобільний, морський, повітряний. Головні морські порти – Роттердам та Амстердам. Нідерланди – невелика держава, однак її валовий національний продукт в абсолютному і відносному (на душу населення) вимірі свідчить, що Нідерланди – одна з найбагатших країн у світі, посідає 12-е місце серед країн, що входять в Організацію економічної співпраці і розвитку [2].

Таблиця 2. Економічний простір Нідерландів

Економічні маркери	Характеристика
Сільськогосподарська продукція	зерно, картопля, цукровий буряк, садовина, городина, худоба та птиця.
Промисловість	сільськогосподарська промисловість, металеві вироби та машинобудування, електротовари, хімікати, нафтодобування, будівництво, мікроелектроніка, рибальство.
Експорт	механізми, машини та прилади, хімікати, паливо, продукти харчування. Партнери при здійсненні експортоорієнтованих операцій: Німеччина 25 %, Бельгія 12,4 %, Велика Британія 10,1 %, Франція 9,9 %, Італія 6 %.
Імпорт	механізми, машини та транспортне обладнання, хімікати, паливо, харчі, одяг. Партнери при здійсненні імпорتنих операцій: Німеччина 17,9 %, Бельгія 9,9 %, США 7,9 %, Китай 7,4 %, Велика Британія 6,4 %, Франція 4,8 %

Основними великими змінами в королівстві стали 80-90 роки ХХ ст. Вони були націлені на децентралізацію управління та прагнення більш раціонально використовувати свої кошти. З 1980 року проводиться реорганізація державної служби з ключовими ідеями: акцентом на відповідальності і підзвітності, цінності грошей і більш професійному підході до менеджменту. Надалі було

підвищено компетенцію та надано повноваження приймати рішення з питань місцевого значення цим же органам управління. Він розпочався з формування нових регіональних адміністрацій у великих містах і прилеглих до них територій.

Главою Королівства є Король. Він здійснює управління в кожній з країн Королівства. Його на Нідерландських Антильських островах і на Арубі представляють губернатори. Нідерландська Рада Міністрів доповнена уповноваженими міністрами заморських територій, діє як Рада Міністрів Королівства. Загальнодержавна законодавча діяльність здійснюється Королівським урядом разом із Генеральними штабами. Іншими загальнодержавними органами є Верховний суд та Державна Рада[1].

Державний устрій Нідерландських Антильських островів регулюється Державним Укладенням Нідерландських Антильських островів. До числа багатьох функцій Короля як глави держави належить щорічна Тронна промова, яку він проголошує в День принців на початку парламентського року (третій вівторок вересня). У Тронній промові представляються плани на майбутній рік [2].

На відміну від більшості європейських монархій, королі Нідерландів за Конституцією не тільки виконують представницькі функції, але й мають досить високі повноваження, особливо у зовнішньоекономічних питаннях.

Уряд Королівства – це уряд Нідерландів плюс міністри, які представляють Нідерландські Антильські острови і Арабу. Глава уряду – Прем'єр-міністр і міністри, які призначаються і звільняються Королем. Вони є представниками партій, що отримали більшість місць у парламенті [1]. Парламент збирається на черговій сесії не рідше одного разу на рік. У разі потреби Король може скликати надзвичайну сесію. У парламенті є дві палати. Будь-який законопроект, внесений урядом або депутатами парламенту, має бути прийнятий обома палатами. Потім він направляється на підтвердження Королю.

Нідерланди, дотримуючись загальносвітових тенденцій реформування державної цивільної служби, використовують децентралізацію виконання рішень і системи державної служби в цілому. Також запроваджується «менеджерація» цивільної служби, запровадження деяких конкурентних принципів оцінки діяльності державних службовців. Реформи також спрямовано на скорочення чисельності цивільних службовців, їх пільг та привілеїв за одночасного підвищення їх заробітної плати і введення прогресивної шкали її зростання залежно від результатів їх роботи.

Що стосується професійних компетенцій в Нідерландах, то при підборі державних службовців на посади, які потребують спеціальних управлінських навичок, широко використовується модель «Управлінський профіль» (management profile), що дозволяє підбирати потрібних кандидатів на вакансії, що відкрилися. Модель компетентності державних службовців в Нідерландах включає такі блоки:

- системне управління: бачення майбутнього, управління за цілями, формування спілок, лідерство;
- вирішення проблем: аналіз інформації, формування альтернатив, прийняття рішень;

- міжособистісні відносини: вміння слухати, розуміння реакції, гнучка поведінка, допомога підлеглим в професійному зростанні;
- оперативна ефективність: ініціативність, оперативний контроль, делегування повноважень, вміння зосередитися;
- вплив на людей: усні презентації, впевненість в собі, вміння переконувати,
- розробка плану дій.

Публічна служба Нідерландів організована за класифікацією посад згідно з усталеною шкалою оплати, що має 18 рівнів, об'єднаних у 7 категорій. Розподіл на категорії відображає різноманітні загальні та спеціальні освітні рівні. Наприклад, на заміщення посад, які відповідають 5 – 9 рівням можуть претендувати кандидати, які успішно пройшли повний курс середньої школи, доступ до посад 6 – 12 рівнів потребує диплома про вищу освіту. Обіймання тієї чи іншої посади певного рівня та вислуга років на цій посаді не дає службовцю права кар'єрного зростання, оскільки відсутній сам механізм кар'єрного просування, але існує механізм зростання посадового окладу за вислугу років, відображений у статутних документах [3].

Державні службовці:

- не можуть бути членами обох палат;
- термін повноважень представників обох палат становить 4 роки;
- прем'єр-міністр та інші міністри призначаються та звільняються за королівським указом;
- члени обох палат обираються на основі пропорційного представництва в межах, встановлених законом;
- вибори проводяться таємним голосуванням;
- як члени Палати представників обираються безпосередньо голландцями, які досягли вісімнадцяти років, за винятком винятків, передбачених законодавством стосовно голландських громадян, які не є резидентами.
- як Члени Сенату обирається провінційною радою та членами колегії виборців;
- повинні володіти державною мовою [1].

Порівняння професійних компетенцій для державних службовців досліджених нами країн показує, що структурно вони являють собою практично ідентичні моделі, склад яких змінюється в залежності від специфіки управлінської діяльності.

Отже, Нідерланди – високорозвинена країна. За низкою соціально-економічними параметрами вона перевищує класифікаційний щабель України, зокрема, в таких як: виробництво промислової продукції, ефективне функціонування світових портів, та за кількістю населення і площею території поступається місцем Україні. Законодавча влада в обох країнах різниться складом: Королівство має двопалатний парламент, а Україна має фракційну систему. Партії Нідерландів не мали більшості в парламенті, тому уряди завжди носили коаліційний характер. Адміністративний поділ Нідерландів – це провінції, їх налічується 12, до Королівства ще входять спеціальні муніципалітети Бонайре, Саба та Сінт-Естатіус у Карибському морі. За конституцією головне місто країни – Амстердам, проте парламент, уряд країни та посольства розташовані в Гаазі.

У нас же унітарна держава з двадцятьма чотирма областями, парламент і уряд знаходяться у столиці. Державні службовці до парламенту в країні на заході Європи призначаються на 4 роки, у нас же – на 5.

Державні службовці Королівства Нідерланди в постійному режимі займаються розробкою і прийняттям законопроектів, які стимулюватимуть подальший розвиток економіки, сприятимуть розвитку урбанізації, і в той же час не дадуть занепадати сільському господарству. Це одна з тих країн, що не стоїть на місці, а прагне бути лідером на світовому управлінському просторі.

Список використаних літературних джерел:

1. Конституція Королівства Нідерланди. Закон від 07.08.2008 року // База даних «Законодавство Нідерландів» URL:https://nl.wikisource.org/wiki/Nederlandse_grondwet/Alle_hoofdstukken (дата звернення: 31.05.2018).

2. Міністерство Закордонних справ Нідерландів. URL:<https://www.government.nl/ministries/ministry-of-foreign-affairs#ref-minbuza> (дата звернення: 31.05.2018).

3. Всесвітня книга фактів. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/nl.html> (дата звернення: 31.05.2018).

МОКЛЯК Леся Василівна – студентка 2 курсу Полтавської державної аграрної академії, спеціальність «Публічне управління та адміністрування».